

סימן כג

בענין מקרא קודש

באור דברי הרמב"ן פ' אמור בפירוש מקראי קודש. באור ופולפול בדברי רבינו נחשון גאון הובאו במרדכי שאסור להתענות בר"ה שנאמר בזה מקראי קודש ממה שקשה עליו מהסוגיא דביצה וישוב נפלא על זה.

הא דערצינו ותנינו מה שאומרים שירה על הנס עם קביעת יום מועד על הנס בחדא מחתא כאלו הוא ענין מההפך, "אמירת שירה" וקביעת יום מועד" (או יו"ט) נראה לי בזה — דהנה הרמב"ן צ"ל אמור כתב וז"ל: "וטעם מקראי קדש שיהיו ביום הזה כולם קרואים ונאספים לקדש אותו כי מצוה היא על ישראל להקבץ בבית האלקים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפלה והלל לאל בכסות נקיה ולעשות אותו יום משתה ושמחה כמו שנא' בקבלה לכו אכלו משמנים ושמו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ד' היא מעוזכם והנה מקרא קדש מל' קרואי העדה ואחרי כן יאכלו הקרואים וכן על מכון הר ציון ועל מקראיה המקומות שנקראים שם שיתקבצו בהם קרואי העדה ואונקלוס עשאו מלשון אשר יקרא אחכס באחרית הימים לשון מאורע בכל יום שיאורעו תעשו אותו קדש, ורז"ל אמרו ארעם במאכל ובמשתה ובכסות נקיה כלומר שלא יהא חוקם אצלך כחק שאר הימים אצל תעשה להם מקרא כל קדש לשנות במאכל ובמלבוש מחול לקדש וגם זה דעת אונקלוס", עכ"ל.

ומה שאומר הרמב"ן ז"ל ולעשות אותו יום משתה ועיקר של משתה הוא מגדר השמחה כמבואר גם בקרא ויאמר להם אכלו משמנים ושמו ממתקים וגו' כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ד' היא מעוזכם. ונראה דצירורן של הדברים כן הם דעיקר ענין של מועד וחג הוא בזה שהיום הזה קדוש ונפרד משאר ימי החול וכלשון הרמב"ן הנזכר.

ועיין בחיבורי אגן הסהר עמוד קצ"א מה שפירשתי בזה דברי היסוד עולם ואף שמוכן שאין הלכה זו שייכת לדין שירה על נס גלוי מ"מ י"ל כיון שהיא שירת השכל לא הרגש דצמדה שמתאמת העוצדה צמחשצתו צדיעה יותר צרורה צאחה מדה מתרגש הלצ מגצורות וטובו של השי"ת והבן.

היוצא לנו דנס גלוי אף בעוצדה שמכבר יש בו מחיזוק האמת של יכולתו והשגחתו של הקב"ה ומדת הצטחון וזה גופא צוה לן השי"ת צתורתו לעשות זכרון בזה. אבל הנס שמחייב לזה הוא רק בגלוי גצורותיו וטובו של הקב"ה מה שא"כ כשגלוי הנס מראה רק גצורותיו של הקב"ה אף כי בודאי אנו מאמינים שיש גם מטובו כי כל מה דעבד רחמנא לטב עבד מ"מ אין בו מהפרסום של חסדו וכן כשהטובות של ד' הם גלויים אבל השפעת ההנהגה הנסית היא בדרך נסתר ג"כ ליכא דין של זכרון הנס.

ובזה מתגלה לן מה שאמרין שהזכרת נס פורים לא יבטל לעולם ואילו יציאת מצרים אין מזכירין לימות המשיח, כי שיערו חז"ל שנס פורים וחנוכה הם נסים גלויים בין מצד הגצורות השם ובין מצד טובות השם ואמנם מצד הגצורות בודאי לעתיד לבוא יהיה נסים של גצורות יותר גדולים (אם כי גם בנס חנוכה ופורים יש בהם מהנסים הגלויים לכל כיון שכך יסדו לנו חז"ל שאי אפשר שתהיה בדרך הטבע מצד המאורעות) ואמנם מצד הטובות אי אפשר להיות נס יותר גדול מפורים כדדרשינן קו"ח מיציאת מצרים, אלא שלעתיד יהיה הגצורות יותר גדולים משא"כ בנס יציאת מצרים הרי לעתיד לבוא יהיה הגצורות והטובות יותר גדולין לכן אין מזכירין יצ"מ לימות המשיח אלא תהיה טפלה.

נחזור לדברינו דשיטת הח"ס נכונה מאד דנס חנוכה ופורים מן המורה הם ולא קשה כלל מה שהקשה העמק שאלה עליו ממה שקימא לן שצטלה מגילת תענית דבעינן תרתי נס של גצורות וטובות ביחד ובנסים של מגילת תענית לא היו תרתי ביחד וכמו שנבאר.

מקיים מצוה ומקבל שכר) כמו כן אלו הדברים שקמשיצ בקרא דנחמיה הוא דין בקיום קדושת היום כמו שכתוב שם כי קדוש היום לאדונינו — ושרשם מן התורה מגזיה"כ דמקראי קדש, והיינו מעשה קיום מצוותן הוא מן התורה, אבל דין חיוצן אף באחת מהן סגי שכל שהוא עושה פעולה שמראה שהיום קדוש ונפרד משאר ימות החול מקיים דין מקראי קדש אלא שאין לזה שיעור מדאורייתא כי כל מה שיוסיף בפעולות אלו יש כאן קיום מצוה דמקראי קדש ותוספות שכר מן התורה.

ובשצועות י"ג א' לא התענה בו ולא קראו מקרא קדש ועשה בו מלאכה מנין ח"ל יום הכיפורים הוא מ"מ וכתבו בתו' "פירש בקונטרס שלא קיבלו עליו בצרכותיו לומר מקדש ישראל ויום הכיפורים ואין נראה ללא אשכחן צרכות ציום הכיפורים דליהו דאורייתא ונראה לר"ת קראו מקרא קדש שמודה שצ"ד קדשוהו ושובת ממלאכה בשביל קדושת היום ולא קראו מקרא קדש שאינו שובת מחמת קדושת היום אלא שמתעלל לעשות מלאכה".

ובצרכות ז' א פירש רש"י ז"ל ג"כ מקרא קדש בתיקון סדר תפלה והתוספות כתבו פ' צכסות נקיה כדאמר במכילתא מקראי קדש כו', ועיין רש"י שמות י"ב ט"ז: "מקרא שם דבר קרא אותו קדש לאכילה ושתייה וכסות" וצוה"ק כ"ג ל"ה כתב רש"י: "מקרא קדש (ציה"כ) קדשוהו צכסות נקיה וצתפלה וצשאר יו"ט צמאכל וצמשתה וצכסות נקיה וצתפלה", וצספרא שם מקרא קדש קדשוהו צמה אמה מקדשו צמאכל וצמשתה וצכסות נקיה ועיין צספר תורת מרדכי מה שהעיר צוה, ועיין צרא"מ שם וצגור אריה וצלצוש האורה ולכאורה הדברים צריכים ציאור דמקרא קדש דיה"כ פירשו שסגי צכסות נקיה וצתפלה ומקרא קדש האמור ציו"ט פירשו צמאכל וצמשתה וכסות נקיה וצתפלה וגם מקרא קדש הנאמר צר"ה פירשו קדשוהו בעשיית מלאכה לדברי ר"א ר"ה ל"ב וצספרא, (וכמו שפירש ר"ת מקרא קדש הנאמר ציה"כ) וא"כ צריך ציאור איך ניכללו כל הני דברים בקרא דמקרא קדש.

ולפי זה נראה לי לומר שכל אלה הדברים כמו שמחה ותפלה והלל צפרהסיא וכסות נקיה הם מציינים ומסיימים את היום טוב ומועד וחג שעצם הגדרת היום מועד וטבעו צוה שהוא "מקרא קדש" ונפרד משאר ימי החול מחקיים על ידי עשיות אלו והיינו שמלבד חלות קדושת היום וחיוצ קיומו יש עוד דין שצריך האדם לקדשו ליחדו ולעשותו צתור יום נפרד של קדוש וחג על ידי נהיגו צפועל, ולארעו צמעשים המראים על זה מגזיה"כ דמקרא קדש לפי פירוש צרגוס אונקלוס כמו שכתב הרמב"ן: "ואונקלוס עשאו מלשון אשר יקרא אחכס צאחרית הימים לשון מאורע צכל יום שיארעו תעשו אותם קדש וכו'".

ולפי"ז הרי מה שהציא הרמב"ן מקרא דעזרא כי מצוה על ישראל להתאסף צצית אלקים צציום מועד צפרהסיא צתפלה והלל צכסות נקיה ולעשות אותו יום משתה הלא לכאורה גם צנהיגת אחת מהענינים אלו ג"כ יש כאן ענין מקרא קדש שכל אחת מאלו המעשים אס נעשים לשם חג הרי מראה האדם שיום זה הוא קדוש אצלו נפרד משאר הימים והוא מארעו את היום הזה ליום נפרד, משאר ימי החול, וקדוש.

ולפי זה מה שכתב הרמב"ן כי מצוה על ישראל להתאסף צצית אלקים צציום מועד צפרהסיא צתפלה והלל לד' צכסות נקיה ולעשות אותו יום משתה וכו' היינו שצכל המעשים האלו יש כאן ענין של נהיגת יום מועד וקיום ציווי הגזיה"כ מקרא קדש שמצוה זו אין לה שיעור שכל פעולה שהוא עושה שנראה שהיום הוא נפרד וקדוש עושה צוה מצוה יומית, ויש עליו חלות דין של קיום מצוות מקרא קדש.

ולפי זה היה אפשר לומר שכל הדברים שהציא הרמב"ן מקרא דנחמיה אין חיוצן מן התורה לעשות כולם רק שקיומם הוא מן התורה שאס עושין מקיים מצוה וכמו צכל אלו דברים שאין צהם שיעור מן התורה דקחשיצ צריש פאה שכל מה שמוסיף צהן יש כאן קיום מצוה וכפי שמוסיף יהיה תוספת שכרו אף שלצאת ידי חובתו אין שיעור (וכמו כן איכא עוד הרבה דברים שאין חיוצ כלל מן התורה לעשותן אלא שאס עשאן

דומיא דאל תעצבו ואל תצבו דחלי טעמא נמי בקדושת היום דכתיב כי חדות ד' היא מעוזכם אלמא מיחה בידם ה"ה אכילה ושתייה חובה קאמר להו ואסר להן להתענות. מן הצרייתא מנין דתניא בירושלמי עיר שיש בה מפולת כל קציבותיה מתריעות ולא מתענות שכן מצינו בר"ה שמתריעין ולא מתענין. ומן התלמוד מנין דהכי תני בירושל' ר' חמא בר חנינא ור' אבין בר אבשיא אומר חד אמר איזו אומה כאלומה זו בנהוג שבצולם אדם שידע שיש לו דין לובש שחורים ומגדל וקנו שאינו יודע היך יוצא דינו אבל ישראל אינם כן לובשים לבנים ומתעטפים ומגלחין זקנם ואוכלין ושותין ושומחים ויודעים בהקב"ה שיעשה להם נס הרי מן התלמוד שאסור להתענות בר"ה ועוד מצ' טעמים אסור להתענות חדא שלא נקראו יי ימי תענית אלא יי ימי תשובה והואיל ולא נקרא נוס למה יש לנו לנוס ועוד דלפיכך תקנו חכמים להתענות ד' ימים לפני ר"ה כנגד ד' ימים שמר"ה ליוה"כ שאוכלין בהם ואלו הן שני ימים של ר"ה ושבת צינתים וערב יום כפור".

ולמהתבאר הרי לפי שיטת הרמב"ן קרא זה דנחמיה הוא פירוש למנות ודין מקרא קדש שנאמר בתורה שאם מקיים כל הדברים שקחשיב שם בקרא דנחמיה עושה מצוה מחלות דין קיום מצוות מקרא קדש הנאמר בתורה אבל חיובא ליכא בכולהו אלא שכל שעושה מעשה שיש בה מקידוש היום סגי שכיון שעל ידי מעשיו או דיבורו מצדיל יום זה משאר הימים מקיים המצוה דמקראי קודש, וכיון שקרא זה נאמר לענין קיום מצוה ולא לחובה אחי שפיר שיטת הגאונים הסוברים שמוותר להתענות בר"ה דנהי דבאכילה ושתייה איכא קיום מצוה אבל כיון דחובה ליכא שוב אס רוצים להתענות בר"ה בשביל תשובה לקרע גזר דין שהיא מצוה רבה הרשות בידם.

ולכאורה יש להציא ראיה לזה מהא דאמרין בצ"ה ט"ו, ת"ר מעשה ברבי אליעזר שהיה יושב ודורש כל היום כולו בהלכות יום טוב יאה כת ראשונה אמר הללו בעלי פטסין כת שניה אמר הללו בעלי חציות כת שלישית אמר הללו בעלי כדין כת רביעית אמר הללו בעלי לגיגין כת חמישית אמר הללו בעלי כוסות התחילו

ברם לפי האמור שכל אלו הדברים כמו כסות נקיה ומאכל ומשתה ותפלה מצינים קדושת היום ומצדילים יום זה משאר הימים, שפיר מתקיים בעשייתן חלות קיום מצוה מקרא קדש אלא חיובא בכולהו ליכא ולכן צויה"כ שפיר מתקיימת המצוה דמקרא קדש על ידי תפלה וכסות נקיה או שיקדשו במה שאינו עושה מלאכה כדברי הר"ת.

ובזה אחי שפיר שיטת הרבנותא הסוברים דמצוה להתענות בר"ה הוצא בצ"י והרמ"א סימן תקצ"ו (בשו"ע הגרש"י לין זה בשם מקל"ת גאונים והועתק שיטת הגאונים בזה באור הגאונים לצ"ה צ"ה ט"ו), ולכאורה שיטה זאת תמוהה מאד שהרי מפורש בקרא להדיא לכו אכלו משמנים ושחו ממתקים ושלחו מנות ליום נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ד' היא מעוזכם והוא נאמר ביום של ר"ה וכבר הביאו הגאונים הסוברים שאסור להתענות בר"ה מקרא זה והוצא במרדכי שכתב וז"ל:

נשאל לרבינו נחשון גאון מהו להתענות בר"ה והשיב בר"ה אסור להתענות בין מדברי תורה בין מדברי קבלה בין מצרייתא בין מתלמודא מדברי תורה מנין לפי שהוא כלול עם שאר המועדות דכתיב ביה מקרא קדש ודרשי' בסיפרא וספרי קדשוהו במאכל ובמשתה ובכסות נקיה וכן פרש"י פרשת אמור אל הכהנים ומקרא קדש דיו"כ בכסות נקיה ובתפלה של שאר י"ט במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה ועוד דר"ה איקרי חג ככל המועדים דכתיב בכסה ליום חגנו ואמר' איזה חג שהחדש מתכסה בו הוא אומר זה ר"ה ועוד צמ"א קרי ליה חג וכתיב ושמתת בחגך וא"ר יוחנן הוקשו כל המועדות זה לזה זאת אומרת שזה לשאר י"ט, מדברי קבלה מנין, שכן כתוב בעזרא (נחמיה א) ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושחו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ענין זה בר"ה כתיב דכתיב בחדש השביעי באחד לחדש וחלי טעמא בקדושת היום ושונה ומשלש ולא בשמחת בנין ב"ה ועוד שחנכת הבית עשו כבר באדר בשנת שית למלכות דריוש ומשמע נמי דה"ק לכו אכלו משמנים שחו ממתקים חובה קאמר ולא רשות

לא מקיים כולו לד' חייב לעשותו כולו לכם וחייב בשמחה ולפיכך כיון שאומר הכתוב לכו אכלו משמנים ושמו ממתקים היינו שלא חייבוהו להיות כולו לד' אבל שוב חייבים בשמחה ומוכח ע"כ שר"ה הוא כשאר יו"ט וכיון שקימל"ן כר"י שוב שפיר אמרין דאסור להתענות ביו"ט של ר"ה, ועיין במאירי צינה ט"ו מה שכתוב שם בתוך דבריו וז"ל ותו קשיא לן הא זכולהו תלמודא אמרין אחי לאמנועי משמחת יו"ט אלא שאפשר לומר בזה שאפילו לר' אלעזר מזה הוא אם אינו יושב ושונה האי אם יושב ושונה קם ליה דדרבה מיניה ושמחת יו"ט לגבי יושב ושונה הוא דקרי לי' ר"ה רשות הא לגבי מילי אחריני מזה היא.

ושוב ראיתי שם מה שכתב הרז"ה בפסחים ס"ח וז"ל ור"י לטעמיה דאמר שמחת יו"ט נמי מזה היא דתניא ר"א וכו' פירוש ואפי' לר"א לא נפקא שמחת יו"ט מכלל מצוה לגמרי אלא שיש לה חליפין ותמורה ביושב ושונה לפיכך הוא קורא אותה רשות וזכמה דוכתי אמרין ואחי למנועי משמחת יו"ט וליכא מאן דפליג וכו' עיי"ש וכן כתב גם במאירי פסחים וכן מבואר שם בתשצ"ך ח"א סימן ק', ואגב בדברי התשצ"ך שם מפורש דלא רק על ציטול מצוה חיונית לא חיללה שבועה כי אם גם על מצוה שאינה חיונית לא חיללה שבועה וזוהי מבוארים דברי הרמב"ם בפ"א מהלכות שבועות ה"ו ופ"ה הי"ח וע"ש בכ"מ והרדב"ז ועיין בספר עין התכלת דף ע"ח-ע"ט.

ואחי שפיר מה שאמרנו וגם יש לומר דעיקר הוכחת רב נחשון גאון הוא ממה שאמר הכתוב אכלו משמנים ושמו ממתקים וגו' ותלי לה בקדושת היום כמו שאמר כי קדוש היו לאדונינו הרי שהחיוב אכילה ושתייה הוא מכח קדושת היום וע"כ שקדושת יום ר"ה מחויב בשמחה כשאר יו"ט וכך הם דברי רנ"ג מדברי קבלה מנין שכן כתוב בעזרא ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושמו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ענין זה בר"ה נאמר דכתיב בחדש השביעי באחד לחדש ותלי טעמא בקדושת היום ושונה ומשלש היינו כמש"כ קדוש הוא לד' אלקינו אל תעבדו ואל תזכו וגו' כי קדוש היום לאדונינו וגו' כי היום קדוש ואל תעבדו וכיון שגילה קרא שחיוב אכילה ושתייה

כח ששית ללכת אמר הללו בעלי מארה נתן עיניו בתלמידים התחילו פניהם משתנים אמר להם בני לא לכם אני אומר אלא להללו שינאו שמניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה בשעת פטירתן אמר להם לכו אכלו משמנים ושמו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעבדו כי חדות ד' היא מעוזכם אמר מר שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה והא שמחת יום טוב מזה היא רבי אליעזר לטעמיה דאמר שמחת יום טוב רשות דתניא רבי אליעזר אומר אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה ר' יהושע אומר חלקהו חזיו לד' וחזיו לכם אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו כתוב אחד אומר עזרת לד' אלקיך וכתוב אחד אומר עזרת תהיה לכם הא כיצד רבי אליעזר סבר או כולו לד' או כולו לכם ורבי יהושע סבר חלקהו חזיו לד' וחזיו לכם מאי לאין נכון לו אמר רב חסדא למי שלא הניח עירובי תבשילין איכא דאמרי מי שלא היה לו להניח עירובי תבשילין אבל מי שהיה לו להניח עירובי תבשילין ולא הניח פושע הוא מאי כי חדות ד' היא מעוזכם אמר ר' יוחנן משום ר' אליעזר בר' שמעון אמר להם הקב"ה לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע.

והשחא לר"א דשמחת יו"ט רשות א"כ ע"כ קרא דאכלו משמנים ושמו ממתקים רשות הוא יש לתמוה מאד איך הוכיחו הגאונים מקרא דאכלו משמנים ושמו ממתקים דחובה קאמר, הלא לר"א ע"כ דקרא רשות קאמר וא"כ לכו"ע יש לפרש קרא כן, ואף שהתו' כתבו שם וז"ל: "או אוכל ושותה או יושב ושונה, ואף על גב דלעיל קאמר לתלמידיו אכלו משמנים ושמו ממתקים משום דסיים הדרשה הוא דהא כשאר ימים נמי היו אוכלים אחר הדרשה ומ"מ אמר להו אכלו משמנים ושמו ממתקים משום שמחת יום טוב" עכ"ל. היינו משום דעובדא הכי הוא אבל מן הדין היה לו רשות לר"א ללמוד כל היום ולא לאכול כלל וזו באמת פליאה עזומה על שיטת הגאונים.

וגראה פשוט דמה דאמרין לר"א דשמחת יו"ט רשות היינו דסובר דכיון דכתוב אחד אומר עזרת לד' וכתוב אחד אומר עזרת תהיה לכם סובר ר"א דהוא גזיה"כ דאו כולו לד' או כולו לכם, אבל אין הכי נמי דאי

סימן כד

ענין שמחת יו"ט בר"ה

בבאור דברי הגאונים הסוברים שמותר להתענות בר"ה. המאירי חולק עליהם. בדין עונג שבת ושמחת יו"ט. יבואר מחלוקת ר"א ור"י דר"א סובר דאמרינן ביו"ט כולו לד' או כולו לכם ור' יהושע סובר חציו לד' וחציו לכם. פלפול בדברי הישועות יעקב בענין זה. שיטת הרא"ה על הרי"ף ברכות דהלל בימים שהיחיד גומר בהם את ההלל הם דאורייתא. שיטת רבינו דניאל הבבלי דדין שירה על הנס כמו חנוכה ופורים הוא דאורייתא.

אלא שלכאורה היה אפשר לומר בשיטת הגאונים הסוברים דטוב להתענות בר"ה דגם הם מודים שר"ה איקרי חג וחיוב בשמחה אלא דפוסקים כר"א ולכן שפיר אמרו דמותר להתענות בר"ה ולומר בהן תחנונים ו"הלוואי שכל ישראל יכולין לעשות כן, ואין זה דוחק לומר כן בשיטתם כי הרבה ראשונים פוסקים באמת כרבי אליעזר עיין במרדכי פ"ק דשבת סימן רכ"ט ומש"כ שם בצגדי ישע אות י"ב (ועיין במרדכי פ"ב סימן רע"ט וצגדי ישע אות י"ג) וכן פסק הרמ"ה בפסחים ס"ח ע"ש בהמאור הקטן ועיין במאירי פסחים שם בתוך דבריו שכתב "ולא עוד אלא שאף לר' אליעזר לא הותר להתענות בימים טובים אלא כשישיבתו במשנתו מציאתו לכך אצל לקבוע בהם תענית לא ולשון יתיב בתעניתא משמע קביעות תענית ואחר שכן אי אפשר לקבוע הלכה כמותו ואעפ"י שקצת גאונים פוסקים כמותו ומעמידין דבריו לדעת ר' אליעזר אין הדברים מתישבים אם מפני שהלכה כר' יהושע בכל מקום אם מפני שהדבר מוכיח שקובע היה בהם תענית וזהו אף לר' אליעזר אסור" וכו'.

ואולי באמת כוונת המאירי לשיטת הגאונים הסוברים שמותר להתענות בר"ה ופליג עליהם המאירי שאף לר"א תענית אסור וכמו שביאר שם בארוכה ובסוף דבריו כתב שם המאירי, ומכל מקום עיקר הדברים לדעתי כמו שכתבנו בתחלה ומכאן אני רואה לאסור כל תענית שבימים טובים אפי' צראש השנה שנהגו קצת זקנים להתענות כדי לעורר לבם לתשובה

הוא מכח קדושת היום הוי כשאר יו"ט שקדושת היום גורם דין שמחה וכמו שאמרינן לא עלו וקידשו דקדושת היום "מקדשו במאכל ובמשתה" וכו' שוב הרי זה תלוי במחלוקת ר"א ור"י.

ולפי"ז קרא ע"כ לר"י חובה קאמר קרא ונמצא דלפי ההלכה קושטא דמילתא דמה שאמר להם אכלו משמנים ושמו ממתיקים חובה קאמר להו ולא רשות ומה שאמר רב נחשון דומיא דאל תעצבו ואל תצכו דתלי טעמא נמי בקדושת היום דכתיב כי חדות ד' היא מעוזכם אלמא מיחה בידם ה"ה אכילה ושתייה חובה קאמר להו ואסור להן להתענות גם לר"א אחי שפיר היינו כיון שהסכים הנציא שיעשו שמחה גדולה ויתנהגו ע"פ דינא ד"לכם" הרי שוב הוצרך להזכיר להם שלא להתעצב שהרי צעין כולו לכם וחייבים כל היום בשמחה ועל כל פנים חזין דקרא דאל תעצבו ואל תצכו בתורת חובה קאמר להם שוב שפיר יש לפרש דגם מה שאמר להם אכלו משמנים ושמו ממתיקים בתורת חובה קאמר להו מכח קדושת היום צין לר"א צין לר"י שכלא זה לא סגי לו לנאת ידי חובתו ואף לר"י דאמר חליו לכם וחליו לד' נראה דאסור להיות ענב צרגל אף שעה אחת שהרי אסור בהספד ציו"ט באיזה שעה שחאה.

ועיין ברמ"ה פסחים ס"ח שכתב ונ"ל שהתענית הן חלוקות הן למיניהם וג' יש תענית של צער ואכל ובכי זו היא שאסורה בכל יום קדש ועליה שנינו במגילת תענית ואלין הן יומיא דלא להתענא בהון מדע דקתני לה דומיא למספד אלמא בתענית של בכי קא עסיק ותאני זהו הענין הראשון ממני התעניות וכו' ולפוסם רהיטא משמע דזה הוא אליבא דכולי עלמא ועיין בהשגות הראב"ד שם שכתב דאפילו ר"א לא אמר אלא רשות אצל למקבצ בו תענית אסור, ועיין במאירי שכתב שם כעין זה וז"ל אלא שאף לר"א לא הותר להתענות ציו"ט אלא כשישיבתו במשנתו מציאתו לכך אצל לקבוע בהם תענית לא וכו' וכן משמע בתשובת הרשב"א ח"ו סימן רס"ב ושפיר הביאו הגאונים ראה דיו"ט חייב בשמחה צרם לפי האמור בדעת הרמב"ן שהך קרא דעזרא לכו אכלו משמנים וגומר הוא פירוש לקרא דמקרא קדש א"כ אף אי נימא דר"ה לא אקרי חג ג"כ ניחא הך קרא וכאמור לעיל.